

การประเมินระบบและกลไกการบริหาร จัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรม เพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2)

มนตรี สังข์ทอง^{1*} ประภาส กลับนวล² ศศินันท์ ศาสตร์สาร³
อามีนะห์ ไชยธารี¹ และ พรพิมล เชียร์พิมาย¹

¹สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

²สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลสุวรรณภูมิ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

³สาขาวิชาการเงินและเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

*ผู้เขียนหลัก อีเมลล์: sonktong@yahoo.com

บทคัดย่อ

หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน จึงดำเนินการประเมินระบบ และกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) การวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย 2) เพื่อประเมินระบบและกลไกการ หนุนเสริมการดำเนินงานวิจัย และ 3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 7 กลุ่ม รวม 90 คน เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมิน 4 ฉบับ และการสนทนากลุ่มนักวิจัยและตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการ วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายและกระบวนการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการถอดบทเรียนจากการทำงานเพื่อเรียนรู้ร่วมกันของประชาคมนักวิจัย มีระบบการติดตาม และรายงานความก้าวหน้าแต่ละช่วง ซึ่งเป็นกลไกที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยอาศัย การหนุนเสริมเพื่อกำหนดทิศทางการวิจัยให้ชัดเจนผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ควรสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกันของประชาคมนักวิจัย ทั้งในภาพรวมและเป้าหมายแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความ ตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกันในการขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ: การประเมิน ระบบและกลไก การบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน

Evaluation on the System and Mechanism of Research Management at the Innovative Research Unit for Society and Community (Phase II)

Montri Sangthong^{1,*}, Praphat Klubnual², Sasinan Sastsara³, Ameenah Chaitharee¹ and Pornpimon Chaienpimay¹

¹Research and Development Institute, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Phranakhon Si Ayutthaya District, Phranakhon Si Ayutthaya Province, Thailand 13000

²Division of Mathematics, Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Phranakhon Si Ayutthaya District, Phranakhon Si Ayutthaya Province, Thailand 13000

³Division of Finance and Economics, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Phranakhon Si Ayutthaya District, Phranakhon Si Ayutthaya Province, Thailand 13000

*Corresponding author's E-mail: sonktong@yahoo.com

Abstract

The Innovative Research Unit for Society and Community was founded to administrate area-based collaborative research, ranging from the upstream, midstream, to downstream of the research process. To gain the information about the results of the research works, this investigation was carried out to evaluate the system and mechanism of research management at the Innovative Research Unit for Society and Community (Phase II). This study aimed at 1) evaluate the system and mechanism of research proposal selection process, 2) evaluate the system and mechanism of research operation reinforcement, and 3) evaluate the output of the Innovative Research Unit for Society and Community (Phase II). A total of 90 informants from 7 target groups were recruited to be the participants of the investigation. There were 2 research instruments adopted in this study: 4 sets of assessment tests and the focus group between the researchers and stakeholders. The data were quantitatively analyzed by using frequency, percentage, average and standard deviation; and the qualitative data were analyzed by the content analysis. The overall findings indicated that, the Innovative Research Unit for Society and Community clearly defined goals and operational processes whereas there was a synthesis of lessons learned from the collaboration of the research community. Each progressive tracking and reporting system is a mechanism to drive research efforts to meet the goals by reinforcing the support and steering the direction of research by qualified experts. The Innovative Research Unit for Society and Community should then determine the shared goals of the research community with the overall vision and goals of each area to create a shared commitment and responsibility to drive research for further area-based development.

Keywords: Evaluation, System and mechanism, Research management, Innovative Research Unit for Society and Community

บทนำ

งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area based collaborative research for development) หรืองานวิจัย ABC เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2550 โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งมีแนวคิดหลัก คือ 1) แนวคิดการเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area-based approach) เน้นการกำหนดโจทย์วิจัยจากปัญหาความต้องการของพื้นที่ผ่านกระบวนการสกัดโจทย์วิจัยจนได้ประเด็นการวิจัยที่เป็นปัญหาแท้จริงของพื้นที่ และ 2) แนวคิดความร่วมมือ (Collaboration) เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เพื่อใช้ศักยภาพของแต่ละกลุ่มเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยงานวิจัย ABC มีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับชุมชน และระดับครัวเรือน โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานในภาคปฏิบัติ อันส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลง (เบญจมาศ ติระมาศวณิช และ สีลาภรณ์ บัวสาย, 2558)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิเป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี ผลิดักำลังคนด้านวิชาชีพชั้นสูง คุรุวิชาชีพ วิจัยและบริการวิชาการแก่สังคมด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ตระหนักถึงความสำคัญองงานวิจัยที่เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำเพื่อชุมชน สังคม ตามหลักพันธกิจมหาวิทยาลัยกับสังคม โครงการ “การพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา” เป็นหนึ่งในโครงการวิจัยที่สนองตอบพันธกิจดังกล่าว ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยร่วมระหว่าง สกว. และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีเป้าหมายเพื่อบูรณาการงานวิชาการในมหาวิทยาลัย ให้สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ โดยเฉพาะจังหวัดที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพจากฐานทรัพยากรกายภาพและชีวภาพ ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมในชุมชน โดยทดลองจัดตั้ง “หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน” ทำหน้าที่ประสานงานให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายใน เพื่อบูรณาการงานแบบสหวิทยาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัย โดยกำหนดพื้นที่และเป้าหมายการทำงานร่วมกัน

กับหน่วยงานในพื้นที่ และจัดการงานวิจัยตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัย การจัดสรรทุนวิจัย การติดตามช่วยเหลือและพัฒนาักวิจัย การทำวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และผลักดันให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ร่วมกับภาคีเครือข่าย และเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ โดยมี สกว. เป็นหน่วยงานหนุนเสริมการดำเนินงาน (ระวีวรรณ สุวรรณศรี และคณะ, 2559)

หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนที่จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยปีงบประมาณ 2558 ได้รับงบประมาณสนับสนุนต่อเนื่องเป็นระยะที่ 2 จำนวน 4 ล้านบาท จัดสรรทุนอุดหนุนโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ จำนวน 17 โครงการ ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 โครงการ พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 โครงการ และพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลวังยาง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 6 โครงการ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนจึงได้ออกแบบระบบติดตามและประเมินผลเพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการสะท้อนกลับสารสนเทศ สำหรับใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินโครงการให้บรรลุตามเป้าหมายและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย 2) เพื่อประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัย และ 3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึงกระบวนการในการรวบรวมสารสนเทศที่จำเป็น เพื่อใช้ในการบริหารจัดการโครงการให้บรรลุตามเป้าหมาย รวมถึงการทำหน้าที่ในการตัดสินใจคุณค่า เพื่อหนุนเสริมการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน โดยกำหนดตัวชี้วัดการประเมินตามข้อกำหนด (Term of reference) ระหว่าง สกว.

กับมหาวิทยาลัย รวมถึงกำหนดตัวชี้วัดเพิ่มเติม ตามสารสนเทศที่หน่วยจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ต้องการ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ โดยดำเนินการประเมินใน 3 องค์ประกอบดังนี้

1) การประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึง การรวบรวมสารสนเทศเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายการวิจัย การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาของพื้นที่ร่วมกับการพัฒนาโจทย์วิจัย และการเปิดรับข้อเสนอและจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย

2) การประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึง การรวบรวมสารสนเทศเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับระบบการเบิกจ่ายทุนอุดหนุนการวิจัย กลไกการประสานงาน การพัฒนาทักษะการวิจัย กระบวนการสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกัน กระบวนการติดตามความก้าวหน้า การหนุนเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำวิจัย/นักวิจัยท้องถิ่น

3) การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึง การรวบรวมสารสนเทศเพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับ

- ทิศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม
- จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา
- จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมาย/วัตถุประสงค์หลักร่วมกันของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนในพื้นที่
- จำนวนโจทย์วิจัยที่สนองความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่
- จำนวนนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ที่มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย
- จำนวนโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา
- จำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้น
- จำนวนโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่กำลังใช้ประโยชน์ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์

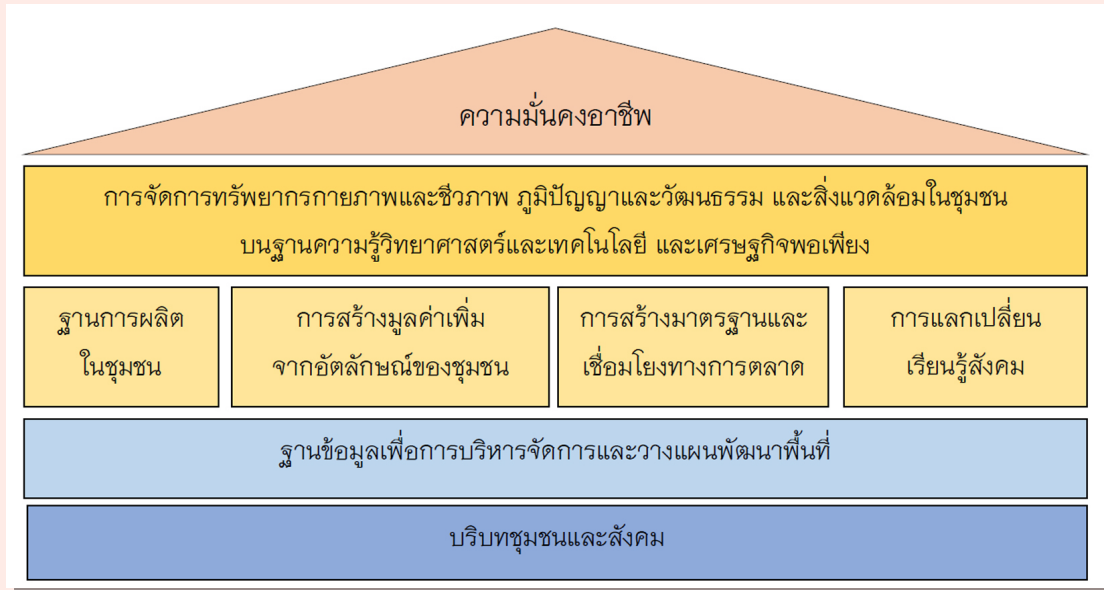
- จำนวนโครงการวิจัยที่บูรณาการกับการเรียนการสอน การบริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมหรือชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่โดยให้ความสำคัญกับภาคชนบท มีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพภายใต้ฐานทรัพยากรในชุมชน โดยสร้างองค์ความรู้บนฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพและชีวภาพ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดดังภาพที่ 1 (ระวีวรรณ สุวรรณศรี และคณะ, 2559)

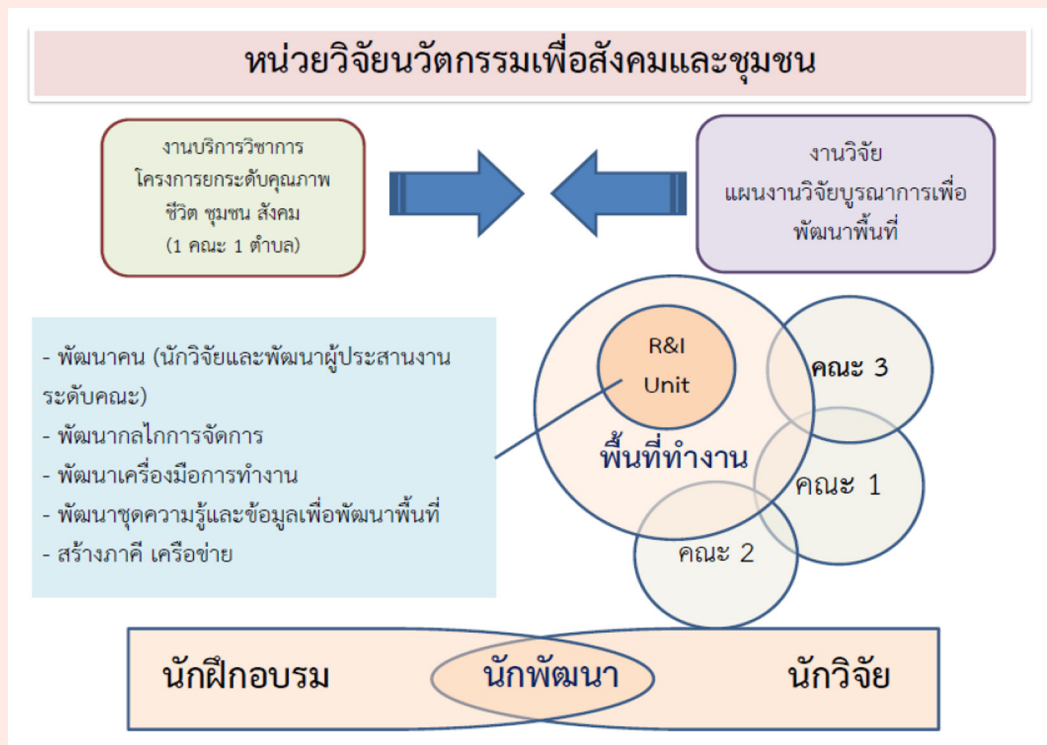
การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามกรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา จึงได้จัดตั้ง “หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน” เพื่อค้นหารูปแบบการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนพันธกิจมหาวิทยาลัยเพื่อสังคม โดยมีองค์ประกอบที่ต้องการพัฒนา คือ ระบบ และกลไกการจัดการงานวิจัย การพัฒนานักวิจัย และการพัฒนาผลงานวิจัย ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินงานดังกล่าวต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกันระหว่างคณะต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย และสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ รวมถึงพัฒนาเครื่องมือและชุดความรู้เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนทำหน้าที่ในการประสานงานกับคณะ และพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของคณะผ่านผู้ประสานคณะและนักวิจัย โดยบูรณาการงานวิจัยกับงานบริการวิชาการเพื่อให้ผลงานวิจัยมีการนำไปใช้ประโยชน์ รายละเอียดดังภาพที่ 2 (ระวีวรรณ สุวรรณศรี และคณะ, 2559)

กรอบแนวคิดการประเมิน

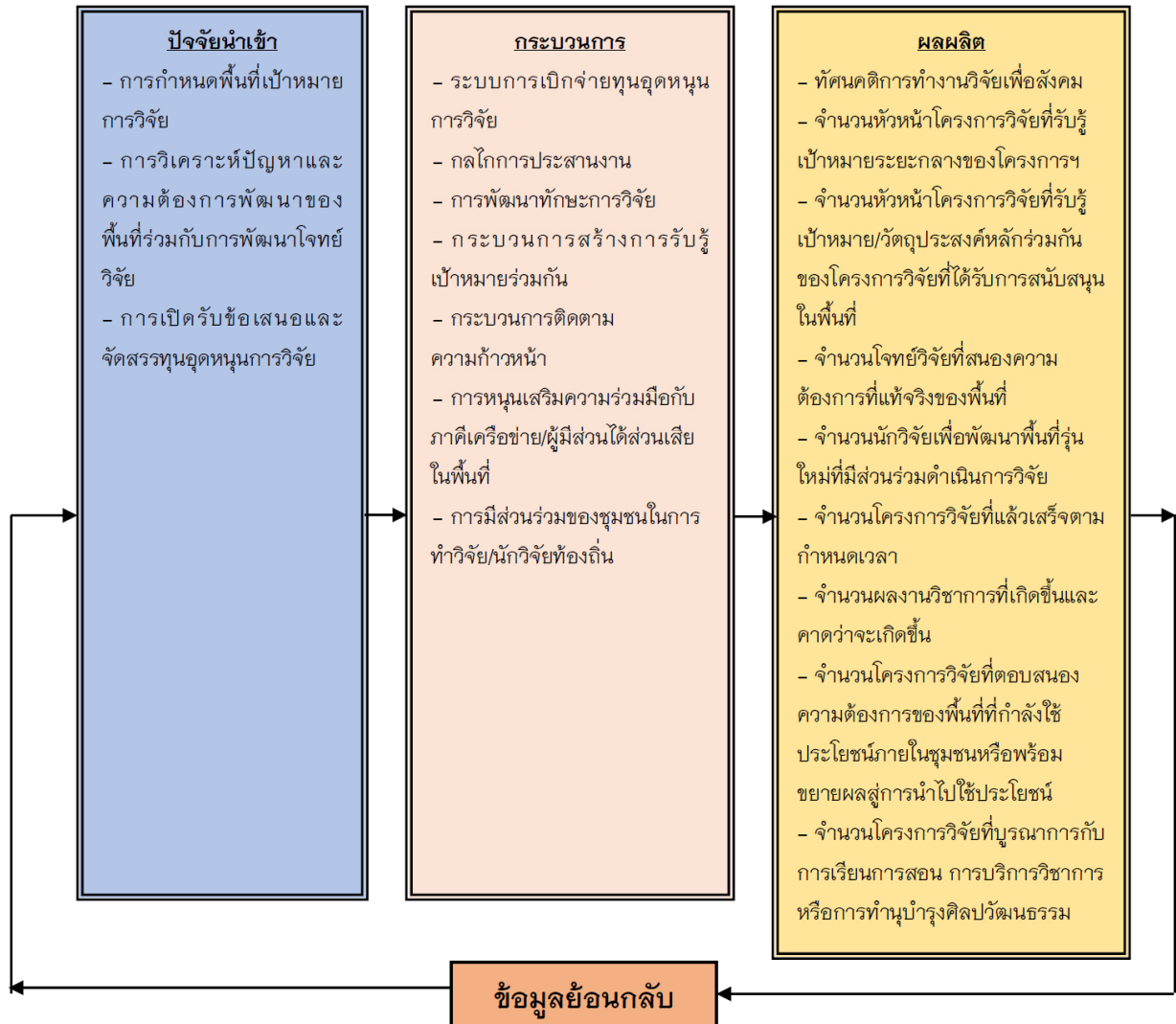
การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) ในครั้งนี้ บูรณาการ 3 แนวคิดหลัก ประกอบด้วย แนวคิดการประเมินเชิงระบบ (System evaluation) แนวคิดการประเมินแบบผสมวิธี (Mixed-approach evaluation) และแนวคิดการประเมินแบบกัลยาณมิตร (Amicable assessment) มีรายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา (ดัดแปลงจาก ระวีวรรณ สุวรรณศรี และคณะ, 2559)

ภาพที่ 2 บทบาทและหน้าที่ของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ดัดแปลงจาก ระวีวรรณ สุวรรณศรี และคณะ, 2559)

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการประเมิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลในการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) ประกอบด้วย 1) หัวหน้าโครงการวิจัยที่เสนอขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 23 คน 2) หัวหน้าโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 17 คน 3) ตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ จำนวน 13 คน 4) ตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน จำนวน 12 คน 5) ตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวังยาง จำนวน 7 คน 6) นักวิจัยที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ จำนวน 17 คน อาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) และ 7) ผู้บริหารหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน จำนวน 1 คน

2) เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย 2) แบบประเมินระบบและกลไกการ

หนุนเสริมการดำเนินงานวิจัย 3) แบบประเมินผลการดำเนินงานของโครงการวิจัย 4) แบบประเมินทัศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม โดยวัดองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้ (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และพฤติกรรม (Conation) (Henry, 1995; Schiffman & Kanuk, 2000) โดยนำไปทดลองใช้จำนวน 30 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.2340 – 0.8521 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach เท่ากับ 0.8822 5) การสนทนากลุ่มนักวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย และ 6) การสนทนากลุ่มกับตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะนักประเมิน ใช้เครื่องมือ คือ แบบประเมินทั้ง 4 ฉบับ การสนทนากลุ่มนักวิจัยในวันที่ 1 และวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 และการสนทนากลุ่มตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการวิจัยในวันที่ 24 และวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 และวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2560 ดังแสดงในภาพที่ 4

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยคำนวณความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลอาศัยแนวคิดการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ของ Denzin (1970 อ้างถึงใน สุรางค์ จันทวนิช, 2548) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลเชิงคุณภาพและ

เชิงปริมาณในแต่ละตัวชี้วัด จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทุกฝ่าย ทั้งนี้หากข้อมูลมีความขัดแย้ง คณะนักประเมินจะเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจนข้อมูลอิ่มตัว (Data saturation)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) มีรายละเอียด ดังนี้

1) ผลการประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) มีดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 การกำหนดพื้นที่เป้าหมายการวิจัย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรเปิดโอกาสให้นักวิจัยในพื้นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่วิจัย (กรณีขยายพื้นที่การวิจัยเพิ่มเติม)

ตัวชี้วัดที่ 1.2 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาของพื้นที่ร่วมกับการพัฒนาโจทย์วิจัย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรดำเนินการวิเคราะห์โจทย์วิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิและชุมชน เพื่อค้นหาโจทย์วิจัยที่แท้จริง และเป็นปัญหาที่สำคัญ ทั้งนี้บางประเด็นที่เป็นโจทย์วิจัยที่สำคัญในพื้นที่ หากนักวิจัย มทร.สุวรรณภูมิไม่เชี่ยวชาญควรเชิญที่ปรึกษาหรือผู้ร่วมวิจัยจากหน่วยงานอื่น เพื่อให้การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาในพื้นที่ครอบคลุมในประเด็นที่สำคัญ และควรมีกระบวนการทวนสอบโจทย์วิจัย

ภาพที่ 4 การสนทนากลุ่มนักวิจัย และตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการวิจัย

ตัวชี้วัดที่ 1.3 การเปิดรับข้อเสนอและจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรให้ข้อเสนอโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีโอกาสนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และหนุนเสริมนักวิจัยให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่องานวิจัยเชิงพื้นที่ นอกจากนี้ควรพิจารณาความซ้ำซ้อนของโครงการวิจัยในมิติของกระบวนการวิจัย เนื่องจากบางโครงการวิจัยสามารถบูรณาการร่วมกันได้

โดยผลการประเมินทั้ง 3 ตัวชี้วัดพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนได้ดำเนินงานต่อเนื่องเข้าสู่ปีที่ 2 ทำให้เกิดการเรียนรู้ระบบและกลไกการบริหารจัดการดังกล่าว รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของการดำเนินการวิจัยในพื้นที่ ตลอดจนได้รับการหนุนเสริมจากผู้ทรงคุณวุฒิของ สกว. นอกจากนี้การดำเนินงานดังกล่าวได้อาศัยกระบวนการ PDCA อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการและกลไกการดำเนินงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ยแม้อยู่ในระดับมากแต่ยังมีช่องว่าง สำหรับการพัฒนาด้านตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่นการประชาสัมพันธ์ การทำหน้าที่ของผู้ประสานงาน หรือความเหมาะสมของงบประมาณ รวมถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่การวิจัยเพิ่มเติม เป็นต้น

2) ผลการประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) มีดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ระบบการเบิกจ่ายทุนอุดหนุนการวิจัย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรให้ความรู้แก่นักวิจัยเกี่ยวกับระบบการเบิกจ่ายการเคลียร์ใบเสร็จ รวมถึงปรับปรุงคู่มือการเบิกจ่ายทุนอุดหนุนงานวิจัยให้ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย

ตัวชี้วัดที่ 2.2 กลไกการประสานงาน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ประสานงานคณะและผู้ประสานงานพื้นที่ เพื่อให้ได้ผู้ประสานงานที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน รวมถึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานให้ชัดเจน ทั้งนี้ควรวิเคราะห์ภาระงานที่ได้รับตามประกาศของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยผู้ประสานงานควรเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับนักวิจัยและพื้นที่วิจัยอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์หนึ่งคือการให้ผู้ประสานงานเป็นหนึ่งในนักวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย หรือคัดเลือกจากผู้ที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

ซึ่งจะเป็นตัวเสริมแรงให้ผู้ประสานงานมีความเข้าใจ ทุ่มเท และมุ่งมั่น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับหน่วยวิจัยนวัตกรรมฯ และชุมชน รวมถึงประชาคมนักวิจัย

ตัวชี้วัดที่ 2.3 การพัฒนาทักษะการวิจัย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา การสรุปอุปนัย การสะท้อนคิด เป็นต้น และเทคนิคการเขียนบทความวิชาการเพื่อสังคม เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ 2.4 กระบวนการสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกัน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรให้นักวิจัยในพื้นที่วิจัยเดียวกันมาประชุมหารือร่วมกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้าใจเป้าหมายระยะกลางของโครงการร่วมกันและเป้าหมายในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน สร้างความตระหนัก และความรับผิดชอบร่วมกันในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายต่อไป

ตัวชี้วัดที่ 2.5 กระบวนการติดตามความก้าวหน้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ การดำเนินการวิจัยบางพื้นที่จำเป็นต้องปรับรูปแบบการรายงานความก้าวหน้าระยะ 6 เดือนให้มีการนำเสนอปากเปล่า นอกจากการรายงานตามเอกสาร เพื่อทวนสอบกระบวนการวิจัยหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เพื่อช่วยนักวิจัยค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการวิจัยต่อไป

ตัวชี้วัดที่ 2.6 การหนุนเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรจัดประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งก่อนเริ่มดำเนินการวิจัยเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายต่างๆ และเมื่อสิ้นสุดการวิจัยควรคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 2.7 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำวิจัย/นักวิจัยท้องถิ่น พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรดำเนินการวิเคราะห์ร่วมกันเกี่ยวกับความเหมาะสมของระดับการมีส่วนร่วมของนักวิจัยท้องถิ่น/ชุมชนในการดำเนินการวิจัย เพื่อกำหนดรูปแบบหรือลักษณะการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละโครงการวิจัยต่อไป รวมถึงเป้าหมายที่ชัดเจนของหน่วยวิจัยนวัตกรรมฯ ในการหนุนเสริมการเรียนรู้ของนักวิจัยท้องถิ่น/ชุมชน

โดยผลการประเมินทั้ง 7 ตัวชี้วัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนมีระบบการติดตามและรายงานก้าวหน้าในแต่ละช่วง

เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือ TOR โดยอาศัยกระบวนการหนุนเสริมเพื่อกำหนดทิศทางการวิจัยให้ชัดเจนผ่านผู้ทรงคุณวุฒิของ สกว. และผู้บริหารหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน รวมถึงมีการวางแผนงานที่เหมาะสมในปีงบประมาณ 2557 ทำให้มีการเกิดความตระหนัก และกระตือรือร้นในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาทักษะนักวิจัย กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนของการทำงานเป็นอีกหนึ่งพื้นที่สำคัญนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินโครงการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรทัย เลียงจินดาถาวร และคณะ (2558) พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการประชาคมวิจัยเพื่อท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย

อุบลราชธานีควรมีองค์กรในการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ชัดเจน กำหนดระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเพื่อท้องถิ่น หลักเกณฑ์และกระบวนการบริหารจัดการของแหล่งทุน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดทั้งกระบวนการ ส่วนการหนุนเสริมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในรูปแบบประชาคมวิจัยควรประกอบด้วย การสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่น การสนับสนุนของสำนักงานส่งเสริมและบริหารงานวิจัยฯ การหนุนเสริมของพี่เลี้ยง และการหนุนเสริมการพัฒนา นักวิจัยเพื่อท้องถิ่น

3) ผลการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน(ระยะที่ 2) จำนวน 9 ตัวชี้วัด รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) เปรียบเทียบกับเกณฑ์

ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ตัวชี้วัดที่ 3.1 ทศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม	$\bar{X} \geq 3.50$	4.05	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.2 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา	17 โครงการ	1 โครงการ	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมาย/วัตถุประสงค์หลักร่วมกันของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนในพื้นที่	17 โครงการ	4 โครงการ	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.4 จำนวนโจทย์วิจัยที่สนองความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่	12 โครงการขึ้นไป	14 โครงการ	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.5 จำนวนนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ที่มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย	12 คนขึ้นไป	31 คน	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.6 จำนวนโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา	17 โครงการ	17 โครงการ	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.7 จำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้น	12 ผลงานขึ้นไป	32 ผลงาน	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.8 จำนวนโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่กำลังใช้ประโยชน์ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์	12 โครงการขึ้นไป	10 โครงการ	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.9 จำนวนโครงการวิจัยที่บูรณาการกับการเรียนการสอน การบริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	12 โครงการขึ้นไป	14 โครงการ	ผ่าน

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ทักษะการทำงานวิจัยเพื่อสังคม มีค่าเฉลี่ย $4.05 \text{ SD} = 0.40$ พบว่า มีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงานวิจัยเพื่อสังคม ผ่านเกณฑ์การประเมิน และหัวหน้าโครงการวิจัยมีความสนใจในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ต่อไป จำนวน 16 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 94.1

ตัวชี้วัดที่ 3.2 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีจำนวน 1 โครงการที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางฯ คือ “เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ” ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยหัวหน้าโครงการวิจัยมีความเข้าใจแตกต่างกันหลากหลายประเด็น

ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมาย/วัตถุประสงค์หลักร่วมกันของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนในพื้นที่ พบว่า มีจำนวน 4 โครงการ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยหัวหน้าโครงการวิจัยมีความเข้าใจแตกต่างกันหลากหลายประเด็น

ตัวชี้วัดที่ 3.4 จำนวนโจทย์วิจัยที่สนองความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ พบว่า มีจำนวน 14 โครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้ไม่สามารถยืนยันได้จำนวน 3 โครงการ เนื่องจากบางโครงการวิจัยภายหลังดำเนินการวิจัยหัวหน้าโครงการวิจัยกล่าวว่า “ไม่แน่ใจว่าเป็นความต้องการของชุมชนหรือไม่?” สอดคล้องกับตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกล่าวว่า “โจทย์วิจัยดังกล่าวไม่ชัดเจนไม่ทราบว่าทำอะไร?” นอกจากนี้บางโครงการวิจัย ตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสนอให้ปรับโจทย์การวิจัยให้ชัดเจนเนื่องจากจะส่งผลกระทบในวงกว้างต่อเกษตรกร เช่น “ควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวที่มีความต้านทานโรค ซึ่งถ้าดำเนินการสำเร็จจะทำให้ลดการใช้สารเคมีไปโดยปริยาย” เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ 3.5 จำนวนนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ที่มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย พบว่า มีจำนวน 31 คน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนใหญ่สังกัดคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 45.16 รองลงมาสังกัดคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.41 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.13 คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.68 สังกัดคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ทั้งนี้ไม่มีนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ของคณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์เข้าร่วมดำเนินการวิจัย

ตัวชี้วัดที่ 3.6 จำนวนผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา พบว่า ดำเนินการแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ทั้ง 17 โครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยการดำเนินการวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานหรือกรอบเวลาอย่างเป็นทางการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนอาจจำเป็นต้องขยายเวลาสำหรับบางโครงการวิจัยเพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปตาม TOR เนื่องจากบางโครงการวิจัยได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น เกิดปัญหาภัยแล้งหรือต้องรอการตรวจประเมินโดยองค์กรภายนอก เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ 3.7 จำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการวิจัย จำนวน 17 โครงการ พบว่า มีจำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้น จำนวน 32 ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 30 เรื่อง อนุสิทธิบัตร จำนวน 1 ชิ้น และการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จำนวน 1 ชิ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.8 จำนวนโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่กำลังใช้ประโยชน์ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์ จากโครงการวิจัย จำนวน 17 โครงการ พบว่า มีโครงการที่กำลังใช้ประโยชน์และพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 10 โครงการ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัดที่ 3.9 จำนวนโครงการวิจัยที่มีการบูรณาการกับการเรียนการสอน การบริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่า มีจำนวน 14 โครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจเนื่องมาจากหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนได้วางระบบ กลไกการจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการ PDCA ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ตามบริบทที่เหมาะสม ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สอดคล้องกับระวีวรรณ สุวรรณศรี และคณะ (2559) กล่าวว่า การดำเนินโครงการ “การพัฒนากระบวนการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา” ต้องการให้การประสานงานเกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายใน เพื่อบูรณาการงานแบบสหวิทยาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัย โดยกำหนดพื้นที่และเป้าหมายการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานในพื้นที่ และจัดการงานวิจัยตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัย การจัดสรรทุนวิจัย การติดตามช่วยเหลือและพัฒนานักวิจัย การทำวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ผลักดันให้มีการนำผล

งานวิจัยไปใช้ประโยชน์ร่วมกับภาคีเครือข่าย และเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ โดยมี สกว. เป็นพี่เลี้ยง ผลการพัฒนาระบบทำให้เกิดการบูรณาการงานวิชาการภายในมหาวิทยาลัย เกิดงานวิจัยลักษณะสหวิทยาการในพื้นที่ นักวิจัยมีเป้าหมายร่วมกันในการทำงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การทำงาน ทำให้ผลงานวิจัยมีโอกาสสูงที่จะได้รับการยอมรับทางวิชาการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาหรือใช้พัฒนาพื้นที่เป้าหมายได้ จึงทำให้ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายทั้ง 6 ตัวชี้วัด

สำหรับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) ที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 3 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3.2 และ 3.3 การรับรู้เป้าหมายของโครงการและเป้าหมายการวิจัยในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้กระบวนการดำเนินการของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนอาศัยการวิเคราะห์ Log frame ซึ่งเป็นกระบวนการที่เหมาะสม แต่นักวิจัยยังขาดความเข้าใจและการรับรู้ที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจจำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้ควรอาศัยวิธีการสะท้อนกลับข้อมูลเพื่อทวนสอบความเข้าใจของนักวิจัย รวมถึงควรทำความเข้าใจกับนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยสอดแทรกตามกิจกรรมหรือการประชุมต่างๆ เช่น การประชุมนักวิจัยในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น สำหรับตัวชี้วัดที่ 3.8 โครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ ที่กำลังใช้ประโยชน์ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้บางโครงการวิจัยอาจจำเป็นต้องปรับเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยให้เหมาะสมและชัดเจนเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย นอกจากนี้บางโครงการวิจัย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียค่อนข้างน้อย รวมถึงขาดการทดลองใช้จริง จึงทำให้ขาดการเรียนรู้จากข้อมูลของพื้นที่ สำหรับบางโครงการวิจัยอาจเนื่องมาจากองค์ความรู้จากผลการวิจัยทำให้ชุมชนตระหนักและเปลี่ยนแปลงแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น การหาสารจากธรรมชาติเพื่อทดแทนสารฟอกขาวในแห้วหรือการลดจุดดำในแห้ว ผลการวิจัย พบว่า จุดดำในแห้วคือสารที่มีประโยชน์ ได้แก่ สารประกอบฟีนอลิก และสารต้านอนุมูลอิสระ จึงทำให้ชุมชนบางส่วนเริ่มให้ความสนใจ และเลือกการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้บริโภคเกี่ยวกับลักษณะของแห้วปลอดภัยมากกว่าการลดจุดดำหรือการฟอกสีแห้ว

นอกจากนี้จากการสะท้อนคิด (Reflection) ของนักวิจัยภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการวิจัย เกี่ยวกับลักษณะของงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่มีลักษณะอย่างไร พบว่า นักวิจัยมีความคิดเห็นว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ คือ “การดำเนินการวิจัยที่

บูรณาการศาสตร์ต่างๆ ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาภายในพื้นที่ ตั้งแต่การกำหนดโจทย์หรือประเด็นการวิจัย หนุนเสริมให้ชุมชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชนหรือพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยอย่างชัดเจน”

สรุป

การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) สามารถสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

1) ระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) พบว่า ตัวชี้วัดที่ 1.1 การกำหนดพื้นที่เป้าหมายการวิจัย ตัวชี้วัดที่ 1.2 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาของพื้นที่ร่วมกับการพัฒนาโจทย์วิจัย และตัวชี้วัดที่ 1.3 การเปิดรับข้อเสนอและจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมิน

2) ระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 2) พบว่า ตัวชี้วัดที่ 2.1 ระบบการเบิกจ่ายทุนอุดหนุนการวิจัย ตัวชี้วัดที่ 2.2 กลไกการประสานงาน ตัวชี้วัดที่ 2.3 การพัฒนาทักษะการวิจัย ตัวชี้วัดที่ 2.4 กระบวนการสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกัน ตัวชี้วัดที่ 2.5 กระบวนการติดตามความก้าวหน้า ตัวชี้วัดที่ 2.6 การหนุนเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และตัวชี้วัดที่ 2.7 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำวิจัย/นักวิจัยท้องถิ่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมิน

3) ผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน(ระยะที่ 2) พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 6 ตัวชี้วัด จาก 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3.1 ทศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.05 ตัวชี้วัดที่ 3.4 จำนวนโจทย์วิจัยที่สนองความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ 14 โครงการ ตัวชี้วัดที่ 3.5 จำนวนนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ที่มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย 31 คน ตัวชี้วัดที่ 3.6 จำนวนโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา 17 โครงการ ตัวชี้วัดที่ 3.7 จำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้น 32 ผลงาน และตัวชี้วัดที่ 3.9 จำนวนโครงการวิจัยที่บูรณาการกับการเรียน

การสอนการบริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 14 โครงการ สำหรับ 3 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่ 3.2 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา 1 โครงการ ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมาย/วัตถุประสงค์หลักร่วมกันของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนในพื้นที่ 4 โครงการ และตัวชี้วัดที่ 3.8 จำนวนโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่กำลังใช้ประโยชน์ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์ 10 โครงการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประกอบด้วย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองศาสตราจารย์ดร.เสมอ ถาน้อย รองศาสตราจารย์ดร.ชิตณรงค์ ศิริสถิตย์กุล รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถ ้วยอาจิณ และ คุณเบญจมาศ ตีระมาศวาณิช สำหรับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการวิจัยและปรับแก้บทความ

บรรณานุกรม

- เบญจมาศ ตีระมาศวาณิช และ สีลาภรณ์ บัวสาย. 2558. การพัฒนาขีดความสามารถและบทบาทของมหาวิทยาลัยในการรับใช้พื้นที่ ด้วยกระบวนการวิจัย บนเส้นทางสู่มหาวิทยาลัยรับใช้พื้นที่: 15 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยไทย. โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนา งานวิจัยเชิงพื้นที่ ระหว่าง มวล. และ สกว. นครศรีธรรมราช. 167 น.
- ระวีวรรณ สุวรรณศรี และคณะ. 2559. รายงานการพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และ พระนครศรีอยุธยา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. พระนครศรีอยุธยา. สุภางค์ จันทวานิช. 2548. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. 233 น.
- อรรถ ้วยอาจิณ และคณะ. 2559. รูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการหนุนเสริมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย อุบลราชธานี. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. 8(4); 15-34.
- Henry A. 1995. *Consumer Behavior and Marketing Action*. 5th ed. South-Western College Pub. Ohio. 749 p.
- Schiffman, L.G. & Kanuk, L.L. 2000. *Consumer Behavior*. 7th ed. Pearson Education. Reno.